

HERKKUTATIN

UN/ECE KAUPPANORMI

EKSTRA-LUOKKA • I-LUOKKA • II-LUOKKA

Lukijalle

Tämä esite on laadittu avuksi sienestäjille, ostoyrityksille ja kaupan toimijoille sekä kaikille sienialasta kiinnostuneille. Sienikaupan eri osapuolten toivotaan ottavan kaupanormi käyttöön, jotta herkkutatin laatuluokitus olisi kansainvälisesti yhtenäistä ja suomalaisten tuotteiden korkea laatu voitaisiin hyödyntää myös parempana hintatasona.

YK:n Euroopan talouskomissio (Economic Commission for Europe, UN/ECE) perustettiin vuonna 1947, ja vuodesta 1951 saakka se on ollut YK:n pysyvä elin, yksi viidestä alueellisesta komissiosta. Suomi on ollut ECE:n jäsen vuodesta 1955 saakka. Euroopan talouskomission päätavoitteena on edistää jäsenmaidensa taloudellista yhteistyötä mm. kehittämällä sopimuksia, säännöksiä ja normeja. Kansainvälisen kaupanormin tarkoituksena on edistää ja helpottaa kaupankäyntiä sekä toimia yhteisenä kielenä myyjän ja ostajan välillä.

Suomen liittyttyä Euroopan Unioniin meillä ovat voimassa EU:n kasvien kaupan pitämisen vaatimukset, joita laadittaessa on otettu huomioon UN/ECE:n vahvistamat vaatimukset. EU:ssa on kaupanormi 35 vihannekselle, hedelmälle ja marjalle ja ne ovat pakollisia. Vapaaehtoisesti käytettäviä UN/ECE:n normeja on parikymmentä enemmän.

Sienistä viljelyllä herkkusienellä on EU:n kaupanormi ja tryffelille hyväksyttäneen syksyllä 2006 uusi UN/ECE-normi. Herkkutatin kaupanormi on laadittu Suomen aloitteesta vuonna 2005, jolloin se hyväksyttiin kahden vuoden koeajalle. Normin tavoite on yhtenäistää tuoreen herkkutatin laatukriteerit kansainvälisesti, helpottaa kaupankäyntiä ja parantaa myyntiin tulevan herkkutatin laatua. Satokausina 2006 ja 2007 tulisi normia käyttää mahdollisimman paljon ja testata, onko se toimiva ja alaa mahdollisimman paljon hyödyttävä vai olisiko jotain kohtaa mahdollisesti muutettava.

Esitteen tekstiossa on vuoden 2006 UN/ECE:n tuoreiden hedelmien ja vihannesten työryhmän hyväksymä teksti. Esitteessä olevat valokuvat ovat peräisin Aimo Nykäselältä ja Ari Lyyralta (Maa-Aitta Oy), Heta Hyttiseltä (Dalla Valle Oy) sekä Simo Moisiolta (Arktiset Aromit ry.).

HERKKUTATIN UN/ECE KAUPPANORMI

HERKKUTATTEJA KOSKEVAT VAATIMUKSET

I TUOTTEEN MÄÄRITELMÄ

Nämä vaatimukset koskevat *Boletus edulis* Bull. (herkkutatti), *Boletus pinophilus* Pil.&Dermeck (männynherkkutatti), *Boletus reticulatus* Schaeff. (syn. *Boletus aestivalis*) (tammenherkkutatti) ja *Boletus aereus* Bull.-lajikkeiden herkkutatteja, jotka on tarkoitettu myytäväiksi kuluttajalle tuoreena, jalostukseen tarkoitettuja tatteja lukuun ottamatta.

II LAATUA KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET

Vaatimusten tarkoituksena on määritellä kauppakunnostettujen ja pakattujen herkkutattien laatu vientivalvontatilanteessa.

A. Vähimmäisvaatimukset

Ottaen huomioon kullekin luokalle annetut erityismääräykset ja sallitut poikkeamat herkkutattien on oltava kaikissa luokissa

- varmuudella tunnistettavissa
- kiinteitä
- ehjiä; jalan on oltava kiinni lakissa; multainen jalka voidaan leikata; pitkittäissuunnassa kahtia halkaistut tatiit katsotaan ehjiksi
- terveitä; tuotteita, joissa on mätää, tai kulutukseen muuten kelpaamattomiksi pilaantuneita tuotteita ei sallita
- homeettomia
- lähes vailla tuholaisia
- lähes vailla tuholaiden aiheuttamia vikoja
- puhtaita, lähes vailla näkyviä vieraita aineita, lukuun ottamatta maa-ainesta tai multaa jalassa
- vailla ylimääräistä pintakosteutta
- vailla vierasta hajua ja/tai makua

Pillikerros ei saa olla tummanvihreä tai lähes musta.

Herkkutattien kehitysasteen ja kunnan on oltava sellainen, että ne

- kestävät kuljetuksen ja käsittelyn ja
- saapuvat tyydyttävässä kunnossa määräpaikkaan.

B. Luokitus

Herkkutatit luokitellaan kolmeen alla määriteltävään luokkaan

Ekstra-luokka

Tähän luokkaan luokiteltujen herkkutatien on oltava erittäin hyvälaatuisia. Niiden on oltava muodoltaan, kooltaan ja väriltään lajikkeelle ominaisia. Pillikerroksen on oltava valkoinen.

Niiden on oltava täysin virheettömiä, lukuun ottamatta hyvin vähäisiä pintavirheitä, jos virheet eivät vaikuta tuotteen ulkonäköön, laatuun, säilyvyyteen tai pakkauksen ulkonäköön.

Herkkutattien on oltava lähes vailla maa-ainesjäämiä.

I-LUOKKA

Tähän luokkaan luokiteltujen herkkutattien on oltava hyvälaatuisia. Niiden on oltava lajikkeelle ominaisia.

Niissä voi olla seuraavia vähäisiä virheitä, jos virheet eivät vaikuta tuotteen ulkonäköön, laatuun, säilyvyyteen tai pakkauksen ulkonäköön:

- vähäisiä tuholaisien aiheuttamia virheitä
- vähäisiä vikoja lakissa
- vähäisiä jälkiä maa-ainesjäämistä jalassa
- lievästi kellertävä pillikerros

II-luokka

Tähän luokkaan kuuluvat herkkutatit, joita ei voida luokitella ylempiin luokkiin mutta jotka vastaavat edellä määriteltyjä vähimmäisvaatimuksia. Niiden on oltava lajikkeelle ominaisia.

Niissä voi olla seuraavia virheitä edellyttäen, että herkkutatien laatuun, säilyvyyteen tai ulkoasuun liittyvät olennaiset ominaispiirteet säilyvät muuttumattomina:

- tuholaisten aiheuttamia virheitä
- vikoja lakissa
- jälkiä maa-aineksesta jalassa
- ruskehtava pillikerros

Vioittuneet osat ja pehmeä pillikerros voidaan poistaa edellyttäen, että kunkin herkkutatien olennaiset ominaispiirteet säilyvät muuttumattomina.

III KOKOLAJITTELUA KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET

Koko määritetään lakin suurimman halkaisijan mukaan.

Jos herkkutatit on lajiteltu koon mukaan, ero pienimmän ja suurimman lakin halkaisijoiden välillä kussakin pakkauksessa on oltava alle 5 cm.

IV SALLITTUJA POIKKEAMIA KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET

Jokaisessa pakkauksessa sallitaan laatupoikkeamien rajoissa tuotteita, jotka eivät ole mainitun laatuluokan vaatimusten mukaisia.

A. Sallitut laatupoikkeamat

Ekstra-luokka

Viisi prosenttia (5 %) painosta tai lukumäärästä herkkutatteja, jotka eivät täytä kyseisen luokan vaatimuksia, mutta täyttävät I luokan vaatimukset tai jotka poikkeuksellisesti hyväksytään tämän luokan sallittujen poikkeamien rajoissa.

I-luokka

Kymmenen prosenttia (10 %) painosta tai lukumäärästä herkkutatteja, jotka eivät täytä kyseisen luokan vaatimuksia, mutta täyttävät II luokan vaatimukset tai jotka poikkeuksellisesti hyväksytään tämän luokan sallittujen poikkeamien rajoissa.

II-luokka

Kymmenen prosenttia (10 %) painosta tai lukumäärästä herkkutatteja, jotka eivät vastaa tämän luokan vaatimuksia eivätkä vähimmäisvaatimuksia, lukuun ottamatta tuotteita, joissa on mätää tai jotka ovat muuten pilaantuneet kulutukseen kelpaamattomiksi.

Edellä mainitun lisäksi viisi prosenttia (5 %) painosta tai lukumäärästä herkkutatteja, joiden jalka on irronnut lakista.

B. Sallitut kokopoikkeamat

Kaikissa luokissa (jos tuotteet on lajiteltu koon mukaan): Kymmenen prosenttia (10 %) painosta tai lukumäärästä herkkutatteja, jotka eivät vastaa kokolajittelua koskevia vaatimuksia.

A. Tasalaatuisuus

Jokaisen pakkauksen sisällön on oltava tasalaatuinen, ja kukin pakkaus saa sisältää ainoastaan samaa alkuperää, laatua ja kokoa (jos tuotteet on lajiteltu koon mukaan) olevia herkkutatteja.

Pakkauksen sisällön näkyvän osan on edustettava koko sisältöä.

B. Pakkaaminen

Herkkutatit on pakattava siten, että ne tulevat suojaetuiksi sopivalla tavalla.

Pakkauksen sisällä käytettävien materiaalien on oltava uusia, puhtaita ja sellaisia, ettei niistä aiheudu tuotteiden ulkoista eikä sisäistä pilaantumista. Kaupallisilla merkinnöillä varustettujen materiaalien, erityisesti paperien ja etikettien, käyttö on sallittua edellyttäen, että painatus ja kiinnitys tehdään myrkyttömällä painoväriellä ja liimalla.

Pakkauksessa ei saa olla mitään vieraita aineita.

VI MERKITSEMISTÄ KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET

Kunkin pakkauksen* samalla sivulla on oltava selvin, pysyvin ja ulospäin näkyvin kirjaimin seuraavat merkinnät:

A. Tunnistusmerkinnät

Pakkaaja ja/tai lähettäjä: Nimi ja osoite tai virallisesti annettu tai hyväksytty tunnus**.

B. Tuote

- ”herkkutatteja”, jos pakkauksen sisältö ei ole näkyvissä
- lajikkeen nimi (vapaaehtoinen)

C. Tuotteen alkuperä

- alkuperämaa ja mahdollisesti seutu, mistä poimittu, tai kansallinen, alueellinen tai paikallinen nimitys

D. Kaupalliset tiedot

- laatuluokka
- kokoluokka (jos tuotteet on lajiteltu koon mukaan) ilmaistuna lakin vähimmäis- ja enimmäishalkaisijan mukaan senttimetreinä
- nettopaino (vapaaehtoinen)

*) Merkitsemistä koskevat määräykset eivät koske suoraan kuluttajalle myytäväksi pakattujen tuotteiden pakkausten merkitsemistä, vaan nämä noudattavat kansallisia vaatimuksia. Tässä tarkoitettujen merkintöjen täytyy kuitenkin olla näkyvissä tällaisia pakkauksia sisältävissä kuljetuspakkauksissa.

***) Useiden maiden kansallisessa lainsäädännössä vaaditaan nimen ja osoitteen ilmoittamista selkeästi.

Jos kuitenkin käytetään tunnusta, merkintä ”pakkaaja ja/tai lähettäjä (tai vastaava lyhenne)” on merkittävä kyseisen tunnuksen läheisyyteen.

E. Virallinen tarkastusmerkintä (vapaaehtoinen)

Esimerkki 1. (vain pakolliset merkinnät)

HERKKUTATTEJA

Pakkaaja: Suomen Sieni Oy
Suomelantie 5, 12345 Suomela.

Alkuperämaa: Suomi

Laatuluokka: Ekstra

Kokoluokka: 5-10 cm

Esimerkki 2. (myös vapaaehtoiset merkinnät)

HERKKUTATTEJA

Pakkaaja: Suomen Sieni Oy
Suomelantie 5, 12345 Suomela.

Sisältö: männynherkkutatteja

Alkuperämaa: Suomi

Poiminta-alue: Pohjois-Savo

Laatuluokka: Ekstra

Kokoluokka: 5-10 cm

Paino: 500 g

HERKKUTATIN UNECE KAUPPANORMI

Lukijalle	3
Herkkutatteja koskevat vaatimukset	
I Tuotteen määritelmä	4
II Laatu koskevat säännökset	4
A. Vähimmäisvaatimukset	4
B. Luokitus	5
Ekstra-luokka	5
I-luokka	6
II-luokka	7
III Kokolajittelua koskevat säännökset	8
IV Sallittuja poikkeamia koskevat säännökset	8
A. Sallitut laatupoikkeamat	8
Ekstra-luokka	8
I-luokka	8
II-luokka	8
B. Sallitut kokopoikkeamat	8
V Pakkauksen ulkoasu koskevat säännökset	9
A. Tasalaatuisuus	9
B. Pakkaaminen	9
VI Merkitsemistä koskevat säännökset	10
A. Tunnistusmerkinnät	10
B. Tuote	10
C. Tuotteen alkuperä	10
D. Kaupalliset tiedot	10
E. Virallinen tarkastusmerkintä	10
F. Pakkausmerkintämalleja	11

Arktiset Aromit ry.

Kauppakatu 20, 89600 Suomussalmi
puh. (08) 6155 5590, fax (08) 6155 5592
E-mail: info@arctic-flavours.fi
www.arktisetaromit.fi